

DE DOOD KENT GEEN LIEVE KINDEREN

Wie heeft er ooit gehoord van het syndroom van Cotard? Wie kent het syndroom van Capras? Douwe Draaisma zet in de NRC van begin maart 2015 beide psychische aandoeningen op een rijtje. Bij Cotard gaat het om mensen die denken dat ze dood zijn. Ze voelen geen pijn, denken dat ze geen ingewanden meer hebben, hoeven dus niet meer te eten, ontkennen kortom dat ze een lichaam hebben of willen daar uit angst voor rottingspro-

cessen zo snel mogelijk van af. Bij Capras betreft het dubbelgangerwaan. Die patiënten zijn ervan overtuigd dat een dierbare vervangen is door een stand-in. Beide verschijnselen maken vaak deel uit van een depressie of psychose. Bij het syndroom van Capras wordt de visuele herkenning van een familielid niet meer doorgegeven aan de hersendelen die betrokken zijn bij emotie. De zieke ziet zijn vrouw binnenkomen, maar kan geen warmte of liefde voelen en het brein trekt daaruit de conclusie dat ze het dus niet is, ook al lijkt ze sprekend op haar. Bij het syndroom van Cotard is de stoornis in emoties nog veel ingrijpender. De patiënt zoekt de oorzaak bij zichzelf. Hij voelt niets meer, alle sentiment is weg, ook voor zichzelf.

Toen ik dit stuk zo las moest ik denken aan die Ringslang bij Muiden. Op een van de jaarlijkse RAVON-weekenden werd de ringslangpopulatie rond het IJsselmeer geïventariseerd. De vele broeihopen die binnendijs voor de voortplanting van de dieren zijn aangelegd, hebben de populatie daar behoorlijk doen groeien. Datzelfde zien we nu in het Wormdal, waar door de vasthoudendheid van een enkele vrijwilliger de enige echte Nederlandse ondersoort floreert. Aan Ringslangen heb je geen kind. In tegenstelling tot Adders en Gladde slangen die vaak behoorlijk bijterig zijn, houdt een gevangen Ringslang zich, afgezien van zijn stinkend secreet, opvallend rustig. Soms gaan ze over tot een schijndood om hun vermeende predator te misleiden. Ze laten hun belager als een slappe vaatdoek met zich sullen, de ogen draaien weg, de tong hangt uit de bek en ze voelen schijnbaar niets meer. Stress die leidt tot het syndroom van Cotard? Zou zo'n Ringslang ook het idee hebben dat hij al dood is?

Maar het is een truc! De Ringslang zet zijn belager voor een ongekende keuze. Deze is door het extreme jachtgemak overrompeld

en wordt minder alert. In een moment van onoplettendheid kiest de slang het ruime sop, waar de omgeving van Muiden al te ruimte voor biedt. Maar de dood kent geen lieve kinderen. Hoewel er in de literatuur meldingen zijn van Ringslangen die 25 zeemijlen uit de kust zijn gevangen, is ook het zwemvermogen van een Ringslang eindig.

Dat brengt me bij mijn eigen dood. Op 4 juni van dit jaar kopt de NRC: "Bereken zelf je kans om binnen

vijf jaar te sterven". Je wordt verwezen naar www.ubble.co.uk om een lijst van tien vragen in te vullen die volgens een tweetal Zweedse epidemiologen indicierend is voor een intredende dood op middellange termijn. De vragenlijst is opgesteld met behulp van een databank waarin tussen 2007 en 2010 meer dan 650 'weetjes' van 500.000 Britten zijn opgenomen. Ten tijde van het onderzoek waren er van dat half miljoen ruim 8.500 mensen overleden. Er worden in de lijst verrassende vragen voorgelegd, bijvoorbeeld of een man een partner of een auto ter beschikking heeft. Zou er een verband zijn tussen deze items? Beide pakken positief uit. Daarentegen heeft het hebben van zenuwproblemen en kinderen bij vrouwen een negatieve invloed op de leeftijdsverwachting. Is er ook hier sprake van een correlatie? Bij mannen worden deze onderwerpen zelfs niet aangestipt!

Aangezien ik tot de doelgroep behoor (40- tot 70-jarigen) waarvoor de lijst uitsluitend geeft, kon ik de verleiding niet weerstaan. De uitslag was voor mij althans geruststellend: *My five-year risk of dying is 4.2%*. Ik ga er daarbij voor het gemak vanuit dat ik qua levenswijze, in gunstige mate vergelijkbaar ben met een Engelsman. Met zo'n uitslag kan ik leven. Ook nieuwsgierig geworden? Ik sta bij een tegenvallend resultaat niet in voor de opkomst van een van beide syndromen, die immers vaak gekoppeld zijn aan *midlife* depressies. De troost die ik u hierbij kan meegeven is dat beide psychoses tegenwoordig redelijk goed behandelbaar zijn. Dat voelt met de dood voor ogen mogelijk wat beter.

A. Lenders